

BÖLÜM 7

LİSE MÜZİK DERS KİTAPLARINDA YER ALAN ŞARKILARIN MÜZİKSEL ÖZELLİKLERİ VE DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Betül KARAGÖZ DURSUN¹
Eda ALEMDAR ÇANKAYA²
Volkan KARAKOÇ³

GİRİŞ

Her geçen gün değişen hayat şartları, teknolojik ve bilimsel ilerlemeler, bireylerin teknolojik aletlere bağımlılığını artırırken yüz yüze iletişimi azaltmaktadır. Bu durum insanların yalnızlaşmasının yanı sıra kendi doğrularıyla yaşayan bireyler haline gelmesine de temel oluşturmaktadır. Oluşan bu yeni durum bireylerin birbirleriyle olan ilişkilerini olumsuz etkilerken birbirleriyle çatışmalarına, toplumsal değer yargılarından uzaklaşmalarına sebebiyet vermektedir. Bu durum değer kavramının ve değerler eğitiminin önemini bir kez daha artırmıştır. Değerlerin hayata aktarılması, herkes tarafından aynı şekilde ve aynı özveriyle uygulanması günümüz eğitimcileri, araştırmacıları ve uzmanlarının üzerinde hassasiyetle durduğu en önemli konular arasında yer almaktadır.

Değerler bireyin amaçlarıyla ve bu amaçlara ulaşmada etkili olan adalet, yardım severlik gibi davranış biçimleriyle ilişkilidir (Kurtdele Fidan, 2009, s. 2). Acar (1992) değer kelimesinin günlük dilde bir şey için biçilen kıymet şeklinde kullanıldığını ifade etmiştir. TDK (2022) ise değer kavramını yedi farklı şekilde açıklamıştır:

1. Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet.
2. Bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı, bedel, kıymet, paha, valör.
3. Üstün nitelik, meziyet, kıymet.
4. Üstün, yararlı nitelikleri olan kimse.
5. Kişinin isteyen, gereksinim duyan bir varlık olarak nesne ile bağlantısında beliren şey.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi AD., betul.karagoz@inonu.edu.tr

² Müdür Yardımcısı, Erzurum Mümtaz Turhan Anadolu Lisesi, Müzik Öğretmeni, agsl2444@gmail.com

³ Müzik Öğretmeni, İzmit H.E.M., vlkn.krakoc@gmail.com

6. Bir değişkenin veya bilinmeyeninin sayısı ile anlatımı.
7. Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü.

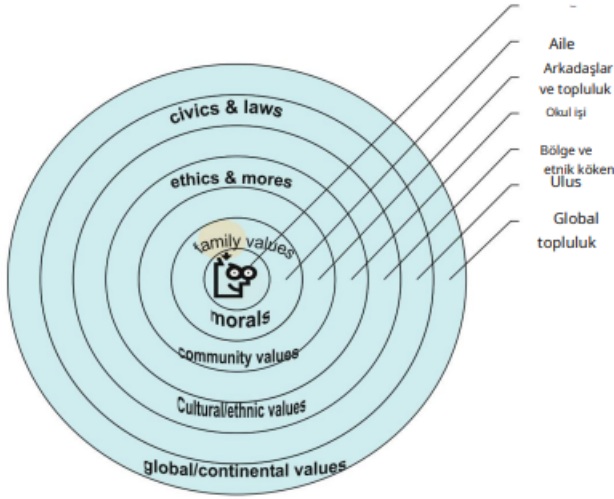
Fertlerin hayatına yön veren ilkeler olarak bilinen, belirli durumlarda farklılık gösteren (Schwartz, 1994) ve yazılı olmayan kurallar olarak ifade edilen değerler bir elin parmakları gibidir. Birbirlerini etkiler ve aynı şekilde birbirlerinden etkilenirler. Birinin eksikliği diğerini olumsuz şekilde etkiler. Millî Eğitim Müfredatında kök değerler olarak ifade edilen ana değerler (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) de böyledir. Birbirini tamamlar ve birbirleriyle ilintilidir.

Değer bireyin davranışlarını doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen, yaşantısal olarak öğreten olgudur. Toplum tarafından kabul gören, yaparak yaşayarak ya da gizil öğrenme yoluyla hayatımıza entegre olan değerler bireye yol göstermenin yanı sıra rehberlik eden, bireyleri birbirleri ile kaynaştıran, pekiştirici, kuşatıcı ilkeler ve inançlar bütünüdür (Özgüven, 1994). Bu açıklamaların ışığında değerlerin birey, toplum ve tüm insanlık için ne kadar önemli bir olgu olduğu aşikârdır. Günümüzde değişen dünya ve yozlaşan ilişkiler sebebiyle değerlere duyulan ihtiyacı dolaylı değerler eğitime olan ilginin artmış olduğu düşünülse de 1900'lü yıllardan başlayarak ahlak eğitimi ve değerler ile ilgili çalışmaların başladığı Kirschenbaum (1994) tarafından ifade edilmiştir.

Değerler eğitimi, eğitimin temelini oluşturan en önemli konulardan biridir. Eğitim, bireyin zihinsel, bedensel, duygusal, toplumsal kabiliyetlerinin en uygun şekilde ya da istenilen istikamette geliştirilmesi, bireye yeni yetenek, davranış ve bilgiler kazandırılması amacıyla yapılan çalışmaların tamamıdır (Akyüz, 2014, s. 2). Fidan (1986)'ın fertlerin davranış biçimlerini değiştirme süreci olarak tanımladığı eğitimi, Ertürk (1972) kasıtlı ve istendik davranış değiştirme süreci olarak ifade etmiştir. İşte bu süreç içerisinde öğretim programının perspektifini oluşturan ilkelerin bütünü olan değerler, problemlerle başa çıkmamızı sağlayan gücün de kaynağı durumundadır (MEB, 2018, s. 5-6). Kişinin aile, çevre ya da toplumla kurduğu iletişim ve sahip olduğu değerler, yaşadığı toplumda sosyal varlığına verilen değeri belirlemektedir. Toplumların ayakta kalmasını sağlayan bu değerler, gelecek nesillere herhangi bir kayıp yaşamadan aktarılmalı ve ait olduğu toplumun bireyelerine benimsetilmelidir (Karagöz, 2013, s. 25). Bu nedenle değerlerin bireylerde farkındalık oluşturmalarını sağlamak amacıyla eğitim kurumlarında yeni ve alternatif yöntemler benimsenmelidir. Ayrıca disiplinler arası çalışmalar yapılarak değerler eğitime yönelik zemin hazırlanmalıdır. Değerler eğitimi bireyin ahlak eğitimi oluşturduğu için sadece ders olarak verilmesi ya da ders

anlatır gibi anlatılmasının bireyin değer kazanımında pek etkili olmayacaktır. Bu eğitimin önceden belirlenen amaç ve hedefler doğrultusunda, yaparak yaşayarak öğrenme temelinde, eğlenerek öğrenmeyi temel alan plan ve programlarla verilmesi bu alanda en etkili yollardan biri olacaktır. Bu doğrultuda bireyin beğeniyle yakından ilişkili olan sanat eğitimi ve bu eğitimin alt dallarından biri olan müzik eğitimi gereken hassasiyet gösterilerek hazırlanmış bir program ile değer kazanımında en etkili alanlardan bir olabilir. Müzik derslerinde yapılacak olan etkinliklerde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kabul edilmiş olan değerleri içeren etkinliklere yer verilmesi bu noktada büyük önem taşımaktadır. Buradan hareketle müzik eğitimi ve değerler eğitimi birlikte ele alındığında değerler eğitimi adına önemli ve etkili sonuçlar ortaya çıkacaktır.

Dünya genelinde insani değerlerin hızla tahrip olması ve toplumların bu zede- lenmeden kendi değerler sistemini korumaya çalışması değerler eğitimine verilen önemin sebebi olarak gösterilebilir (Yalçınkaya, 2015, s. 1). 2003 yılından itibaren geliştirilen programlarda değerleri geliştirme planlanmış ve değerler örtük program şeklinde müfredata entegre edilmiştir (Yaşaroğlu, 2013). Bu eğitimin müfredata dâhil edilmesinin en önemli sebebi Millî Eğitim Temel Kanunu'nda belirtilen amaçları gerçekleştirebilecek bireyler yetiştirebilme gayesidir. Öğrencilerin nitelikli bir hayat sürmelerine zemin hazırlarken yaşamlarından memnuniyet duymalarını sağlamak ve bu vesile ile toplum refahına katkıda bulunacak, tatmin edici bir hayat sağlayan insanlar yetiştirmek için değerler eğitimi elzemdir (Gözel, 2018, s. 76). Son yıllarda eğitim sistemleri, insani değerlerin aşılması gerektiği üzerinde durmaktadır. Teknolojik ama insancıl toplumların gelişimine artan bir vurgu yapan otoriteler, değerlerin sanat eğitimi yoluyla aktarılmasının çok daha önemli olduğu anlatmaktadır (Mans, 2009, s. 107). Bu eğitim, önce ailede başlar, aile, arkadaş, çevre, okul şeklinde çember giderek genişler. Böylece kültürel bir oluşum gerçekleşir ve bu oluşumun da çeşitli seviyeleri vardır.

Şekil 1. Kültürel dünyada değer seviyeleri (Mans, 2009, s. 108).

Şekil 1’de kültürel bir dünya olarak yorumlanan ve genellikle bir değer sistemi olarak adlandırılan düzen içinde çeşitli değer düzeyleri yer almaktadır. Bireyi çevreleyen her düzeyde, aktarılan veya aşılana farklı türde değerler olduğu görülmektedir. Bazı değerler insanın hayatta kalması ile ilintili ve evrenseldir. Değerler belirli yaşam biçimleriyle ilgili olabilir; mesela, paylaşmak değeri yoksulluk çeken toplumlarda hayatta kalmak için hayati önem taşır. Değerlerin dini, siyasi, ekonomik, ahlaki ve etik boyutları vardır. Bu değerlerin temelini çocuğun erken yaşlardan itibaren evde öğrendiği değerler oluşturur. Bu değerler, özellikle çocuğun maruz kaldığı ve örnek aldığı rol modellerin sergilediği davranışlardan oluşur. Bu durum olumsuz anlamda da yani değerlerin öğrenilmemesinde veya eksik ya da yanlış öğrenmesinde de geçerlidir. Çünkü olumsuz davranışlar da bireyleri etkiler ve kalıcı izli davranışların oluşmasına zemin hazırlar. Bu durum değerlerin eğitim için ne kadar önemli olduğunu da kanıtlamaktadır (Mans, 2009, s.110-111). Bu eğitim ailede başlayıp okulla şekillendirildiğinde gerçek öğrenme sağlanır. Sanat eğitimi ve alt dallarından biri olan müzik eğitimi ile desteklendiğinde ise çocuklarda etkili ve kalıcı öğrenme gerçekleşir.

Müzik eğitimi, bireylerin kişisel gelişimine katkı sağlamanın yanı sıra, kendilerini ifade edebilmelerine, yardımlaşma ve beraber çalışabilme becerilerinin gelişmesine, üretken bireyler olarak yetişmesine katkı sağlar (MEB, 2018).

Eğitimde kullanılması yönüyle müzik, bireyin gizli duygu dünyasının en güçlü anlatım araçlarından biridir. Hissin dilidir. Uslu (2013), müziğin tam olarak ka-

bul edilip önemsendiği ortamlarda, müzik eğitiminin daha çok gelişeceği ve yaygınlaşacağını vurgulamıştır. Müzik eğitimi ile nitelikli bir eğitim fırsatı yakalayan kişilerin kişisel ve sosyal gelişmelerinin önemli ölçüde geliştiği ve ortak değerleri paylaşabildiği görülmektedir.

Sesler vasıtasıyla duygu ve düşüncelerimizi aktarabildiğimiz ve karşı tarafı anlayabildiğimiz müzik, aslında bir iletişim dilidir. Bu dil aynı duygular ve değerlerle bezenmiş kişileri birbirine kenetler (Scherer, Zentner, 2001). Hayatın ayrılmaz bir parçası olan ve sanat dallarından biri olan müzik, bireyin bilişsel, duyuşsal ve devinışsel gelişimine katkı sağlayan önemli bir olgudur (MEB, 2018, s. 12). Bu olgu bireyin kendini ve çevresini fark etmesine imkân tanırken kendini ve bildiklerini anlatmasına da fırsat verir. Çünkü müzik evrensel bir dildir. Müziğin doğası gereği eğitici özelliğinin olduğunu ifade eden Yalçınkaya (2015) müziğin; eğitim, eğitim aracı olma, eğitim yol/yöntemi olma, eğitim alanı olma olarak dört boyuttan oluştuğunu belirtmiştir. İşte bu boyutlar içerisinde değerler entegre edildiğinde önemli ve etkili bir öğrenme gerçekleşebilir. Uçan (1997, s. 7) müzik eğitimi kişiye kendi yaşantısı ile amaçlı olarak belirli müzikal davranışlar kazandırma, değiştirme ya da belirli değişiklikler oluşturma süreci olarak açıklamıştır. Yaşam ve kültür damarlarından biri olan müzik, kişiyi ve toplumu etkilerken müzik eğitimi bu damarı açan, büyüten, genişleten, işleten ve geliştiren bir süreç olarak açıklanabilir. Bu açıklamanın ışığında müzik eğitimi bireyin öğrenmesini, kendini ifade etmesini, kendini ve içinde bulunduğu toplumu geliştirmesini sağlar. Bu gelişim içinde değerler eğitimi önemli bir yer tutmaktadır.

Kara ve Emirhan (2020) değerler eğitiminin ailede başlayıp kişinin ailesinde kazandığı bilgi, tutum ve değerler ile toplumu etkilediğini ifade etmektedir. Kişi hayata geldiği günden itibaren örf ve adetlerini öğrenmeye başlar. Okulda ise bu bilgileri geliştirip pekiştirerek kendi kimliğini kazanır. Değerleri öğrencilere kazandırmak için pek çok yol bulunmaktadır. Ancak müzik, eğitimin temel parçası olarak Türk Millî Eğitim sisteminde kendine yer edinmiştir. Müzik temeli itibarıyla eğitsel bir anlam taşır. Herkes, müzik ile ilişkisinin biçimine, yönüne, kapsamına ve derecesine göre müzikten bir şeyler alır, edinir ve kazanır (Uçan, 1996, s. 30). Tınılardan oluştuğu için müziğin sadece duygulara hitap ettiği düşünülse de duyulur olması sebebiyle müzik akla da seslenmektedir (İpşiroğlu, 1998, s. 41). Bu sebeple öğretilmek istenen her şey hem kalbe hem akla nüfuz eder. Böylelikle öğrenme işi kolaylaşır. Öğrenmeyi kolaylaştırması bakımından müzik değerler eğitiminde önemli ve etkili bir araç olarak kullanılabilir. Bu nedenle müzik dersi öğretim programı hazırlanırken bu hususların mutlaka dikkate alınması gerekmektedir.

Cumhuriyetten günümüze örgün müzik eğitim programları incelendiğinde bu programların çeşitli değişikliklere uğradığı görülmüştür. Bununla birlikte bu programların ortak amaçlarının; teorik bilgi eğitimi, dinleme eğitimi, müziksel yaratıcılık eğitimi, şarkı söyleme eğitimi, çalgı eğitimi, müzik kültürü eğitimi şeklinde sıralanabileceği görülmektedir (Sığmaz Aysan, 2016, s. 33). Son yıllarda ayrıca örtük olarak değerler eğitimi de programa dâhil edilmiştir. Müzik dersi öğretim programında yer alan kök değerlerin örtük öğrenme yoluyla öğrencilere öğretilmesi planlanmıştır. Bu doğrultuda kök değerler ve kapsadığı değer ilişkileri aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

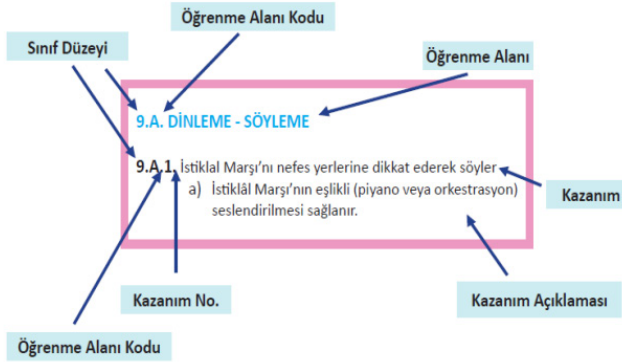
Tablo 1. Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kök Değerler	
Değerler	Değerlerle İlişkili Tutum ve Davranışlar
Adalet	Adil olma, eşit davranma
Dostluk	Diğerkâmlık, güven duyma, sadık olma, vefalı olma, yardımlaşma
Dürüstlük	Açık ve anlaşılır olma, doğru sözlü olma, etik davranma, güvenilir olma, sözünde durma
Öz denetim	Davranışlarını kontrol etme, davranışlarının sorumluluğunu alabilme, öz güven sahibi olma
Sabır	Azimli olma, tahammül etme
Saygı	Alçakgönüllü olma, başkalarına kendine davranılmasını istediği şekilde davranma, diğer insanların kişiliklerine değer verme
Sevgi	Aile birliğine önem verme, fedakârlık yapma
Sorumluluk	Kendine, çevresine, vatanına, ailesine karşı, sorumlu olma
Vatanseverlik	Çalışkan olma, dayanışma, kurallara ve kanunlara uyma, tarihsel ve doğal mirasa, duyarlı olma, toplumu önemseme
Yardımseverlik	Cömert olma, fedakâr olma, iş birliği yapma, merhametli olma, misafirperver olma, paylaşma

(MEB, 2018).

Programda yer alan değerlerin müzik dersi kapsamında çocuklara kazandırılması büyük önem taşımaktadır. Müzik derslerinde yapılacak olan etkinliklerin, bu etkinliği uygulayacak eğitimcinin niteliği çok önemlidir. Planlı bir şekilde hazırlanan sınıf içi etkinlikler çocukların davranışlarında oldukça etkilidir. Müzik derslerinde en çok kullanılan etkinliklerden biri olan çocuk şarkıları müzik eğitiminin önemli bir parçasıdır ve değer öğretimi konusunda yardımcı olabilecek araçlardır. Bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlara etki eden müziğin çocukların tüm gelişim alanlarına katkısı büyüktür. Birleştiren, kaynaştıran, ortak duyguda buluşturan müzik; ortak bir dilde buluşmayı sağlar (Alemdar, 2019, s. 17).

Böylece ortak noktada buluşan bireyler ortak değerlere de sahip olacaktır.

Yaptığımız bu çalışmada ortaöğretim ders kitaplarında yer alan şarkıların müziksel özellikleri incelenmiş ve değerler eğitimi açısından analizi yapılmıştır. Ortaöğretim kurumları yani liseler, Türk Millî Eğitiminin amaçları doğrultusunda öğrencilere minimum ölçüde genel kültür veren ve bir üst kurum olan yükseköğretime öğrenci hazırlayan eğitim kurumlarıdır. Lisede öğrenim süresi dört yıl olup sınavlı ya da sınavsız öğrenci alınmaktadır. Dersler Türkçedir. Müzik/Görsel Sanatlar dersi zorunludur. Öğrenciler bu iki dersten dönem başında birini seçerek eğitim alırlar (OGM, 2016). Öğrenme alanı temelli yaklaşımı esas alan Müzik Dersi Öğretim Programında 9, 10, 11 ve 12. sınıf düzeyinde öğrenme alanları yer almaktadır. Öğrenme alanlarının yapısı şematik olarak şekil 2’de sunulmuştur:

Şekil 2. Kazanımların yapısı (MEB, 2018).

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, lise müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların müziksel özelliklerinin belirlenerek değerler eğitimi açısından incelenmesidir. Bu amaçla araştırmanın ana problemi olan “Lise müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların müziksel özellikleri nelerdir ve hangi değerleri içermektedir?” sorusuna cevap aranmıştır. Değerler eğitimi açısından incelemede MEB tarafından kabul edilen on kök değer temel alınmıştır. Bu değerler “adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverliktir.”

Çalışma, müzik dersleri için yeni bir şarkı dağarcığı oluşturulmasına yön vermesi, benzer çalışmalarını bir araya getirerek yapılacak olan çalışmalara kaynak oluşturması ve alana katkı sağlaması bakımından önem taşımaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Lise müzik derslerinde kullanılan şarkıların müziksel analizi ve değerler eğitimi açısından durumunun belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması (case study) modeli kullanılmıştır.

Durum çalışması, belirlenen çalışma konusunu her yönüyle anlamayı ve konu ile ilgili derinlemesine bilgi sahibi olmayı amaçlayan bir araştırma tasarımıdır (Merriam, 1998). Bir ya da birden fazla olay, program, kişi ya da faaliyetin farklı kaynaklar yoluyla derinlemesine ve ayrıntılı bir şekilde betimlenerek incelendiği nitel araştırma desenlerinden biridir (Creswell, 2007). Bu çalışmada, lise müzik ders kitaplarında yer alan şarkılar değerler eğitimi ve müziksel özellikleri açısından nitel olarak sorgulanıp derinlemesine incelenmiştir. Bu amaçla doküman inceleme yönteminden yararlanılmıştır. Doküman incelemesi, çalışmak için belirlenen konu ile ilgili yazılı materyallerin incelenmesini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Ayrıca çalışılan konular hakkında bilgi içeren ve yazılı materyallerin sistemli bir şekilde analizinin yapıldığı çalışmalardır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmadaki veriler MEB tarafından liseler için hazırlanmış olan müzik ders kitaplarından ve ulaşılan yazılı ve görsel kaynaklardan elde edilmiştir. Müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların müziksel analizinde; okul şarkılarının müziksel özellikleri literatürde yer alan genel şarkı değerlendirme ölçütleri esas alınarak yapılmıştır. Buna göre şarkıların; karar sesleri, tonal yapıları, ölçü rakamları, ses aralıkları ve metronom hızları belirlenerek tablolar halinde sunulmuştur. Değerler eğitimi açısından değerlendirmede ise MEB'in müzik dersi öğretim programında yer alan on kök değer "adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik" temel alınmıştır. Bu değerler dışında kalanlar ise diğer başlığı altında toplanmıştır. Elde edilen veriler tablo halinde sunulmuş yorumlanmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde yapılan çalışmanın amacı doğrultusunda lise düzeyinde (9, 10, 11, 12. Sınıflar) müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların müziksel özellikleri ve değerler eğitimi açısından durumuna ilişkin bulgular sınıf düzeyine göre tablolar hâlinde sunulmuş yorumlanmıştır.

Aşağıdaki tabloda orta öğretim müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının karar sesleri, tonal yapıları, ölçü türleri ve metronom hızları incelenmiştir.

Tablo 2. Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Şarkıların Karar Sesi, Tonal Yapısı ve Metronom Hızı

Karar Seslerine Göre Dağılımı			
1.	DO	15 ŞARKI	%11
2.	RE	36 ŞARKI	%26
3.	Mİ	16 ŞARKI	%11
4.	FA	16 ŞARKI	%11
5.	SOLb	1 ŞARKI	%1
6.	SOL	13 ŞARKI	%9
7.	LA	32 ŞARKI	%23
8.	Sİb	1 ŞARKI	%1
9.	Sİ	10 ŞARKI	%7
Tonal Yapılarına Göre Dağılımı			
1.	Majör	34 ŞARKI	%24
2.	Minör	28 ŞARKI	%20
3.	Makamsal Dizi	78 ŞARKI	%56
Ölçü Türlerine Göre Dağılımı			
1.	Basit Ölçü	98 ŞARKI	%70
2.	Bileşik Ölçü	6 ŞARKI	%4
3.	Karma Ölçü	35 ŞARKI	%25
4.	Serbest Ölçü	1 ŞARKI	%1
Metronom Hızına Göre Dağılımı			
1.	Largo	35 ŞARKI	%25
2.	Adagio	4 ŞARKI	%3
3.	Andante	25 ŞARKI	%18
4.	Andantino	5 ŞARKI	%4
5.	Moderato	49 ŞARKI	%35
6.	Allegretto	3 ŞARKI	%2
7.	Allegro	12 ŞARKI	%8
8.	Presto	7 ŞARKI	%5

Tablo 2 incelendiğinde; incelenen şarkıların %26 oranı ile en fazla karar sesine sahip olan sesin re sesi, en az sesin ise %1oranı ile sib ve solb sesi olduğu; %56 oranı ile en fazla makamsal dizilerin en az ise %20 oranı ile minör dizilerin tercih edildiği, %70 oranı ile en fazla basit ölçüler ve %1 oranı ile en az serbest ölçülerin kullanıldığı, %35 oranı ile en fazla Moderato, en az ise %2 oranı ile Allegretto metronom hızını kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. 9. Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Şarkıların Müziksel Özellikleri

	Şarkı adı	Karar sesi	Tonal yapısı	Ölçü Rakamı	Metronom hızı
1.	Affetmem Asla Seni	Re	Re hüseyini	8/8	Moderato
2.	Afrika	Do	Do majör	4/4	Allegro
3.	Ağaca Övgü	Fa	Fa majör	4/4	Moderato
4.	Aşkın Kanununu Yazsam Yeniden	Re	Re kürdi	2/4	Moderato
5.	Ata'm	Fa	Fa majör	2/4	Moderato
6.	Bir İpte İki Cambaz	Do	Do majör	2/4	Allegro
7.	Biz Atatürk Gençleriyiz	Do	Do minör	4/4	Andantino
8.	Cumhuriyet	Fa	Fa majör	3/4	Moderato
9.	Çamdan Sakız Akıyor	Mi	Mi hicaz	4/4	Andante
10.	Derman Arardım Derdime	Si	Si kürdi	15/4	Largo
11.	Divane Âşık Gibi De Dolaşırım Yollarda	La	La hicaz	5/8	Andante
12.	Dostluk	Do	Do majör	4/4	Adagio
13.	Ederlezi	Re	Re hüseyini	4/4	Andantino
14.	Evleri Yüksek Kurdular	Re	Re hüseyini	2/4	Andante
15.	Fikrimin İnce Gülü	Re	Re kürdi	3/4	Presto
16.	Gel Çıkalım Tepelerden	Re	Re hüseyini	5/8	Andante
17.	Gel Gidelim Bizim Köye	Fa	Fa majör	2/2	Andante
18.	Gönül Penceresinden Ansızın Bakıp Geçtin	La	La hicaz	2/4	Moderato
19.	Güçlükleri Yeneceğiz	Re	Re kürdi	4/4	Allegro
20.	Güzel Anadolu	Re	Re minör	4/4	Allegro
21.	İlkbaharda Açar Çiçekler	La	La minör	4/4	Moderato
22.	İstiklal Marşı	Mi	mi minör	4/4	Moderato
23.	Karahisar Kalesi	Mi	Mi kürdi	2/4	Andante
24.	Kış Geliyor	Re	Re minör	2/4	Largo
25.	Lüküs Hayat Opereti'nden	Do	Do majör	4/4	Moderato
26.	Mendili Oyaladım	La	La uşak	9/4	Andantino
27.	Neşeye Şarkı	Sol	Sol majör	4/4	Moderato
28.	Osman Paşa	Re	Re kürdi	3/4	Largo
29.	Oyun	Do	Do majör	2/4	Allegro

30.	Resimdeki Gözyaşları	Mi	Mi minör	4/4	Moderato
31.	Sakarya Marşı	Do	Do minör	4/4	Moderato
32.	Sarı Çizmeli Mehmet Ağa	Mi	Mi kürdi	4/4	Allegro
33.	Sultan	Mi	Mi hicaz	4/4	Adagio
34.	Şu Karşı Yaylada Göç Kater Kater	La	La uşak	10/8	Presto
35.	The Winner Takes It All	Sib	Sib majör	4/4	Andante
36.	Vatan	Re	Re minör	2/4	Moderato
37.	Yangın Olur Biz Yangına Gideriz	La	La uşak	9/8	Andante
38.	Zımtarelelli	Fa	Fa majör	2/4	Moderato

Tablo 3'e göre; 9. sınıf müzik ders kitabında yer alan şarkıların; "do, re, mi, fa, sol, la, sib, si" karar seslerine sahip olduğu, tonal yapı olarak "majör, minör ve makamsal dizi" özelliği taşıdığı, basit ve karma ölçülerin kullanıldığı, metronom hızlarının "Largo, Andante, Andantino, Adagio, Moderato, Allegro ve Presto" olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. 9. Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Şarkıların Değerler Eğitimi Açısından Durumu

	Şarkı adı	Konu	Şarkının Taşıdığı Değer
1.	Affetmem Asla Seni	Kişiye duyulan sevgi	Sevgi
2.	Afrika	Yöresel	Diğer
3.	Ağaca Övgü	Orman sevgisi	Sevgi
4.	Aşkın Kanununu Yazsam Yeniden	Kişiye duyulan sevgi	Sevgi
5.	Ata'm	Atatürk sevgisi	Vatanseverlik
6.	Bir İpte İki Cambaz	İnsan sevgisi	Diğer
7.	Biz Atatürk Gençleriyiz	Vatan sevgi	Vatanseverlik, sorumluluk
8.	Cumhuriyet	Cumhuriyet	Adalet
9.	Çamdan Sakız Akıyor	Kişiye duyulan sevgi	Sevgi
10.	Derman Arardım Derdime	Kişiye duyulan sevgi	Sevgi
11.	Divane Âşık Gibi De Dolaşırım Yollarda	Kişiye duyulan sevgi	Sevgi
12.	Dostluk	Dostluk	Dostluk

Tablo 4. 9. Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Şarkıların Değerler Eğitimi Açısından Durumu (Devamı)

13.	Ederlezi	Doğa sevgisi	Sevgi
14.	Evleri Yüksek Kurdular	Dostluk	Dostluk
15.	Fikrimin İnce Güülü	Kişiyeye duyulan sevgi	Sevgi
16.	Gel Çıkalım Tepelerden	Kişiyeye duyulan sevgi	Sevgi
17.	Gel Gidelim Bizim Köye	Dostluk	Dostluk
18.	Gönül Penceresinden Ansızın Bakıp Geçtin	Kişiyeye duyulan sevgi	Sevgi
19.	Güçlüklere Yeneceğiz	Bayrak, Vatan ve millet	Vatanseverlik, öz denetim
20.	Güzel Anadolu	Anadolu sevgisi	Sevgi
21.	İlkbaharda Açar Çiçekler	Doğa sevgisi	Sevgi
22.	İstiklal Marşı	Bayrak, Vatan ve millet	Vatanseverlik, sorumluluk
23.	Karahisar Kalesi	Kişiyeye duyulan sevgi	Sevgi
24.	Kış Geliyor	Orman sevgisi	Sevgi
25.	Lüküs Hayat Opereti'nden	Rahat yaşam	Diğer
26.	Mendili Oyaladım	Kişiyeye duyulan özlem	Sevgi
27.	Neşeye Şarkı	İnsan	Sorumluluk
28.	Osman Paşa	Kişiyeye duyulan sevgi, vatanseverlik	Vatanseverlik
29.	Oyun	-	-
30.	Resimdeki Gözyaşları	Kişiyeye duyulan özlem	Sevgi
31.	Sakarya Marşı	Sakaya şehrine duyulan sevgi	Vatanseverlik, saygı
32.	Sarı Çizmeli Mehmet Ağa	İnsan	Özdenetim
33.	Sultan	-	-
34.	Şu Karşı Yaylada Göç Kater Kater	Kişiyeye duyulan sevgi	Sevgi
35.	The Winner Takes It All	Kişiyeye duyulan özlem	Sevgi
36.	Vatan	Bayrak, Vatan ve millet	Vatanseverlik
37.	Yangın Olur Biz Yangına Gideriz	Allah sevgisi	Sevgi
38.	Zimterelelli	Müzik	Diğer

Tablo 4 incelendiğinde; on kök değer (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik) temelinde; toplam 32 okul şarkısının adalet, dostluk, öz denetim, saygı, sevgi, sorumluluk ve

vatansızlık değerlerini taşıdığı, 6 şarkının ise diğer başlığı altında toplandığı görülmektedir. Bu sonuçlardan hareketle 9. Sınıf okul şarkıları dağarcığında değerlere büyük ölçüde yer verildiği görülmüştür.

Tablo 5. 10. Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Şarkıların; Karar Sesi, Tonal Yapısı, Ölçü Rakamı, Metronom Hızı

	Şarkı adı	Karar sesi	Tonal yapısı	Ölçü birimi	Metronom hızı
1.	100. Yıl Atatürk Marşı	Fa	Fa majör	4/4	Moderato
2.	Ağla Gözüm Ağla	La	La saba	4/4	Largo
3.	Ağlama Değmez Hayat Bu Gözyaşlarına	Sol	Sol rast	2/4	Andante
4.	Allı Gelin	Fa	Fa majör	2/4	Moderato
5.	Aşka Gönül Vermem Aşka İnanmam	Re	Re kürdi	8/8	Andante
6.	Atabarı	La	La uşak	12/8	Moderato
7.	Beyler Bahçesinde Gandiller Yanar	Sol	Sol rast	9/8	Presto
8.	Bir Dalda İki Kiraz	La	La saba	2/4	Largo
9.	Cumbanchero	Do	Do minör	4/4	Allegro
10.	Cumhuriyet Marşı	Sol	Sol majör	4/4	Moderato
11.	Çanak kale İçinde	Re	Re hüseyni	4/4	Largo
12.	Çemberimde Gül Oya	Mi	Mi kürdi	9/8	Moderato
13.	Değirmen (İki sesli)	Mi	Mi hicaz	3/4	Moderato
14.	Dertli Kaval	Re	Re hüseyni	6/8	Largo
15.	En Güzel Yönetim	Re	Re minör	4/4	Andante
16.	Gemiciler Kalkalım	Mi	Mi kürdi	7/8	Allegro
17.	Gençlik Marşı	Re	Re minör	4/4	Moderato
18.	Hangi Bağın Bağbanısan	La	La saba	4/4	Andante
19.	Hey Güzeller	La	La uşak	6/8	Andantino
20.	İleri Marşı	Fa	Fa majör	4/4	Allegretto
21.	İstiklal Marşı	Mi	Mi minör	4/4	Moderato
22.	İzmir'in Dağlarında	Mi	Mi minör	2/4	Moderato
23.	İzmir'in Kavakları	Mi	Mi kürdi	9/8	Largo
24.	Kahraman (Thine Be The Glory)	Re	Re majör	4/4	Moderato
25.	Madımak	Re	Re hüseyni	2/4	Andante

Tablo 5. 10. Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Şarkıların; Karar Sesi, Tonal Yapısı, Ölçü Rakamı, Metronom Hızı (Devamı)

26.	Ne Sevincin Ömrü Varmış	Fa	Fa rast	3/4	Allegretto
27.	Polyushka Polye	Re	Re minör	4/4	Moderato
28.	Santa Lucia	Do	Do majör	3/4	Andante
29.	Solfej Kanonu	Re	Re majör	2/2	Andante
30.	Sunamız Gölde Kaldı	Sol	Sol rast	10/8	Andante
31.	Vatan Marşı	Fa	Fa majör	4/4	Moderato
32.	Yurdum İçin	Fa	Fa majör	4/4	Moderato

Tablo 5’te yer alan 10. Sınıf müzik ders kitaplarındaki okul şarkılarına bakıldığında; karar seslerinin “do, re, mi, fa, sol ve la” olduğu, tonal yapı olarak “majör, minör ve makamsal dizi” özelliği taşıdığı, “basit, bileşik ve karma” ölçülerin kullanıldığı, metronom hızlarının “Largo, Andante, Andantino, Adagio, Moderato, Allegretto ve Allegro” olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6. 10. Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Şarkıların Değerler Eğitimi Açısından Durumu

	Şarkı adı	Konu	Şarkının Taşıdığı Değer
1.	100. Yıl Atatürk Marşı	Kişiyi duyulan değer	Sevgi, saygı
2.	Ağla Gözüm Ağla	Tasavvuf	Sabır
3.	Ağlama Değmez Hayat Bu Gözyaşlarına	Kişiyi duyulan özlem	Sevgi
4.	Allı Gelin	Kişiyi duyulan sevgi	Sevgi
5.	Aşka Gönül Vermem Aşka İnanmam	Kişiyi duyulan sevgi	Sevgi
6.	Atabarı	Değer	Sorumluluk
7.	Beyler Bahçesinde Gandiller Yanar	Kişiyi duyulan sevgi	Sevgi
8.	Bir Dalda İki Kiraz	Kişiyi duyulan sevgi	Sevgi
9.	Cumbanchero	Yöresel	Diğer
10.	Cumhuriyet Marşı	Bayrak, Vatan ve millet	Vatanseverlik, sorumluluk
11.	Çanakkale İçinde	Çanakkale şehitleri	Vatanseverlik, saygı

Güncel Alan Eğitimi Araştırmaları IV

12.	Çemberimde Gül Oya	Kişiye duyulan özlem	Sevgi
13.	Değirmen (İki sesli)	Kişiye duyulan özlem	Sabır
14.	Dertli Kaval	Kişiye duyulan özlem	Sabır
15.	En Güzel Yönetim	Cumhuriyet	Vatanseverlik, adalet
16.	Gemiciler Kalkalım	Deniz sevgisi	Sevgi, sorumluluk
17.	Gençlik Marşı	Atatürk sevgisi	Vatanseverlik
18.	Hangi Bağın Bağbanısan	Kişiye duyulan sevgi	Sevgi
19.	Hey Güzeller	-	Diğer
20.	İleri Marşı	Çalışkanlık	Sorumluluk, özdenetim
21.	İstiklal Marşı	Bayrak, Vatan ve millet	Vatanseverlik, sorumluluk
22.	İzmir'in Dağlarında	Şehre duyulan sevgi	Vatanseverlik
23.	İzmir'in Kavakları	Kişiye duyulan sevgi	Sevgi
24.	Kahraman (Thine Be The Glory)	Kişiye duyulan saygı	Vatanseverlik, saygı
25.	Madımak	Kişiye duyulan sevgi	Sevgi
26.	Ne Sevincin Ömrü Varmış	Tasavvuf	Sevgi
27.	Polyushka Polye	-	-
28.	Santa Lucia	Kişiye duyulan sevgi	Sevgi
29.	Solfej Kanonu	Müzik sevgisi	Sevgi
30.	Sunamız Gölde Kaldı	Kişiye duyulan özlem	Sevgi
31.	Vatan Marşı	Vatan sevgisi	Vatanseverlik
32.	Yurdum İçin	Vatan sevgisi	Vatanseverlik

Tablo 6'ya göre on kök değer temelinde (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik) 29 şarkının adalet, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk ve vatanseverlik değerlerini taşıdığı, 3 okul şarkısından, 1 tanesinin sözsüz, 2 okul şarkısının ise diğer değerleri taşıdığı görülmektedir. Bu sonuçlardan hareketle 10. Sınıf şarkı dağarcığında MEB tarafından belirlenen kök değerlere genel olarak yer verildiği söylenebilir.

Tablo 7. On Birinci Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Şarkıların Karar Sesi, Tonal Yapısı, Ölçü Rakamı, Metronom Hızı

	Şarkı adı	Karar sesi	Tonal yapısı	Ölçü birimi	Metronom hızı
1.	100. Yıl Atatürk Marşı	Sol	Sol majör	4/4	Moderato
2.	Acem Kızı	Re	Re kürdi	15/8	Moderato
3.	Ben Yürürüm Yane Yane	Mi	Mi kürdi	15/4	Largo
4.	Bir Yolcuya	Sol	Sol minör	4/4	Andante
5.	Bizim Eller	Sol	Sol rast	5/8	Allegro
6.	Bülbülüm Altın Kafeste	Re	Re kürdi	9/8	Andante
7.	Cielito Lindo	Do	Do majör	3/4	Presto
8.	Cumhuriyet'imizin 50. Yıl Marşı	Re	Re minör	4/4	Moderato
9.	Devlerin Aşkı	Re	Re minör	4/4	Moderato
10.	Gençlik Marşı	Re	Re minör	4/4	Moderato
11.	Gezdiğim Dikenli Aşk Yollarında	Si	Si hüzzam	2/4	Andante
12.	Gide Gide Yarelerim Dirildi	Re	Re hicaz	7/8	Andante
13.	Göçmen Kızı	La	La minör	7/8	Largo
14.	Gurur Türküsü	Mi	Mi minör	4/4	Largo
15.	Gündüzüm Seninle Gecem Seninle	Re	Re minör	2/4	Largo
16.	Issız Gece	Do	Do majör	6/8	Moderato
17.	İndim Havuz Başına	Si	Si hüzzam	4/4	Moderato
18.	İstiklal Marşı	Mi	Mi minör	4/4	Moderato
19.	Köprüler Yaptırdım Gelip Geçmeye	Si	Si segâh	2/4	Largo
20.	Memleketim	La	La minör	4/4	Andante
21.	Menevşe Koymuşlar Gülün Adını	Si	Si hüzzam	4/4	Adagio
22.	Ninni	Do	Do majör	3/4	Largo
23.	Olmaz İlaç Sine-i Sad-Pâreme	Re	Re kürdi	10/8	Andante
24.	Pencere Açıldı Bilal Oğlan	Re	Re hicaz	9/8	Andante
25.	Pınar Baştan Bulanır	Si	Si segâh	2/4	Adagio
26.	Que Sera-Sera	Do	Do majör	3/4	Moderato
27.	Sabahın Seherinde Ötüyor Kuşlar	Re	Re kürdi	5/8	Largo
28.	Şu Dalma'dan Geçtin mi	Re	Re hüseyini	9/8	Largo
29.	Şu Karşiki Dağda Kar Var	Fa#	Fa eviç	4/4	Moderato
30.	Ulu Atatürk	Mi	Mi minör	4/4	Moderato

Tablo 7 incelendiğinde; şarkıların, karar seslerinin “do, re, mi, fa#, sol, la, si” olduğu, tonal yapı olarak “majör, minör ve makamsal dizi” özelliği taşıdığı “basit, bileşik ve karma” ölçülerde yazıldığı, metronom hızlarının “Largo, Andante, Adagio, Moderato, Allegro ve Presto” olduğu görülmüştür.

Tablo 8. 11. Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Şarkıların Değerler Eğitimi Açısından Durumu

	Şarkı adı	Konu	Değer
1.	100. Yıl Atatürk Marşı	Kişiyeye duyulan değer	Saygı
2.	Acem Kızı	Kişiyeye duyulan değer	Sevgi
3.	Ben Yürürüm YaneYane	Tasavvuf	Sevgi
4.	Bir Yolcuya	Bayrak, Vatan ve millet	Vatanseverlik
5.	Bizim Eller	Yöreyle duyulan değer	Sevgi
6.	Bülbülüm Altın Kafeste	Kişiyeye duyulan değer	Sevgi
7.	Cielito Lindo	Kişiyeye duyulan değer	Sevgi
8.	Cumhuriyet'imizin 50. Yıl Marşı	Bayrak, Vatan ve millet	Vatanseverlik
9.	Devlerin Aşkı	-	-
10.	Gençlik Marşı	Bayrak, Vatan ve millet	Vatanseverlik
11.	Gezdiğim Dikenli Aşk Yollarında	Kişiyeye duyulan değer	Sevgi
12.	Gide Gide Yarelerim Dirildi	Hasret	Sevgi
13.	Göçmen Kızı	Kişiyeye duyulan değer	Sevgi
14.	Gurur Türküsü	Bayrak, Vatan ve millet	Vatanseverlik
15.	Gündüzüm Seninle Gecem Seninle	Kişiyeye duyulan değer	Sevgi
16.	Issız Gece	Doğa	Diğer
17.	İndim Havuz Başına	Kişiyeye duyulan değer	Sevgi
18.	İstiklal Marşı	Bayrak, Vatan ve millet	Vatanseverlik, sorumluluk
19.	Köprüler Yaptırdım Gelip Geçmeye	Kişiyeye duyulan değer	Sevgi
20.	Memleketim	Vatan sevgisi	Vatanseverlik
21.	Menevşe Koymuşlar Gülün Adını	Kişiyeye duyulan değer	Sevgi
22.	Ninni	Kişiyeye duyulan değer	Sevgi
23.	Olmaz İlaç Sine-i Sad-Pâreme	Kişiyeye duyulan özlem	Sevgi
24.	Pencere Açıldı Bilal Oğlan	Kişiyeye duyulan değer	Sevgi
25.	Pınar Baştan Bulanır	Kişiyeye duyulan değer	Sevgi
26.	Que Sera-Sera	Kişiyeye duyulan değer	Sevgi
27.	Sabahın Seherinde Ötüyor Kuşlar	Kişiyeye duyulan değer	Sevgi
28.	Şu Dalma'dan Geçtin mi	Kişiyeye duyulan değer	Sevgi
29.	Şu Karşiki Dağda Kar Var	Kişiyeye duyulan değer	Sevgi
30.	Ulu Atatürk	Kişiyeye duyulan değer	Saygı, Vatanseverlik

Tablo 8'e göre, 11. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan şarkılardan 28 tanesinde "saygı, sevgi, sorumluluk ve vatanseverlik" değerlerini taşıdığı, geri kalan 2 okul şarkısından bir tanesinin sözsüz, diğerinin ise "diğer" değerleri taşıdığı görülmektedir. Buradan hareketle 11. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların genel olarak kök değerleri taşıdığı söylenebilir.

Tablo 9. 12. Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Şarkıların Karar Sesi, Tonal Yapısı, Ölçü Rakamı, Metronom Hızı

	Şarkı adı	Karar sesi	Tonal yapısı	Ölçü birimi	Metronom hızı
1.	19 Mayıs	Re	Re minör	2/4	Moderato
2.	100. Yıl Atatürk Marşı	Fa	Fa majör	4/4	Moderato
3.	Ankara Marşı	Re	Re minör	2/4	Moderato
4.	Aşkın Aldı Benden Ben	Si	Si segâh	6/8	Largo
5.	Aşşaktan Gelirem	La	La minör	12/8	Largo
6.	Ata'm	Fa	Fa majör	2/4	Allegro
7.	Ben Yürürüm Yane Yane	Si	Si segâh	4/4	Largo
8.	Bugün Yine Gönülümün Bahçesinde Gezindim	Sol	Sol nihavent	8/8	Allegro
9.	Bulut Gat Gat Olmuş	La	La hüseyini	-	Largo
10.	Bülbülüm Altın Kafeste	La	La kürdi	9/8	Largo
11.	Çeçen Kızı	La	La hüseyini	2/4	Andante
12.	Çoktan Beri Yollarını Gözlerim	La	La hüseyini	4/4	Largo
13.	Dumlupınar	Fa	Fa majör	4/4	Moderato
14.	Duydum Ki Unutmuşsun Gözlerimin Rengini	La	La kürdi	3/4	Presto
15.	Gerizler Başı	La	La kürdi	4/4	Largo
16.	Gözleri Aşka Gülen Taze Söğüt Dalısın	Sol	Sol nihavent	2/4	Moderato
17.	Güzele Bak Güzele	La	La uşak	10/8	Presto
18.	Ha Buradan Aşağı	Re	Re uşak	7/8	Largo
19.	İğdir'ın Al Alması	Sol	Sol nihavent	6/4	Largo
20.	İğnem Düştü Yerlere	Sol	Sol nihavent	9/8	Largo
21.	İnce Giyerim İnce	La	La hicaz	9/8	Allegro

Güncel Alan Eğitimi Araştırmaları IV

22.	İstiklal Marşı	Si	Si minör	4/4	Moderato
23.	İzindeyiz	Fa	Fa majör	4/4	Moderato
24.	İzmir Marşı	Re	Re minör	4/4	Moderato
25.	Karadeniz	Do	Do majör	4/4	Moderato
26.	Karahisar Kalesi	La	La kürdi	2/4	Moderato
27.	Kız Sen Geldin Çerkeş'ten	Sol	Sol nihavent	9/8	Allegretto
28.	Kul Olayım Kalem Tutan Ellere	La	La hüseyni	2/4	Largo
29.	Kuş Uçuyor	Fa	Fa majör	2/4	Andantino
30.	Mehter Marşı	Do	Do majör	2/4	Moderato
31.	Meşeli Dağlar Meşeli	La	La hüseyni	9/8	Moderato
32.	Sana Dün Bir Tepeden Baktım Aziz İstanbul	La	La hicaz	3/4	Largo
33.	Seninle Tattım Ben Her Mutluluğu	La	La kürdi	8/8	Andante
34.	Şol Cennetin Irmakları	Si	Si segâh	6/8	Largo
35.	Şu Garip Hâlimden Bilen İşveli Nazlım	La	La kürdi	4/4	Largo
36.	Türkiye'miz	Re	Re majör	4/4	Largo
37.	Uzun İnce Bir Yoldayım	La	La hüseyni	4/4	Largo
38.	Üzüldüğün Şeye Bak	La	La kürdi	3/4	Presto
39.	Yârim İstanbul'u Mesken mi Tuttun	Si	Si segâh	13/8	Largo
40.	Yeşil Ayna Takındın mı Beline	La	La hüseyni	4/4	Largo
41.	Zeytin Gözlüm Sana Meylim Nedendir	La	La hüseyni	4/4	Largo

Tablo 9'da yer alan 12. Sınıf müzik ders kitaplarındaki okul şarkıları incelendiğinde; karar seslerinin; “do, re, fa, sol, la, si” olduğu, tonal yapı olarak “majör, minör ve makamsal dizi” özelliği taşıdığı, “basit, bileşik ve karma” ölçülerde yazıldığı, metronom hızlarının “Largo, Andante, Andantino, Moderato, Allegretto, Allegro ve Presto” olduğu belirlenmiştir.

Tablo 10. 12. Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Şarkıların Değerler Eğitimi Açısından Uygunluğu

	Şarkı adı	Konu	Şarkının Taşıdığı Değer
1.	19 Mayıs	Bayrak, Vatan ve millet	Vatanseverlik
2.	100. Yıl Atatürk Marşı	Kişiye duyulan değer	Saygı
3.	Ankara Marşı	Ankara şehrine duyulan sevgi	Vatanseverlik
4.	Aşkın Aldı Benden Ben	Kişiye duyulan değer	Sevgi
5.	Aşşaktan Gelirem	Kişiye duyulan değer	Sevgi
6.	Ata'm	Kişiye duyulan değer	Saygı, sorumluluk
7.	Ben Yürürüm Yane Yane	Allah sevgisi	Sevgi
8.	Bugün Yine Gönülümün Bahçesinde Gezindim	Kişiye duyulan değer	Sevgi
9.	Bulut Gat Gat Olmuş	Kişiye duyulan değer	Sevgi
10.	Bülbülüm Altın Kafeste	Kişiye duyulan değer	Sevgi
11.	Çeçen Kızı	-	-
12.	Çoktan Beri Yollarını Gözlerim	Kişiye duyulan değer	Sevgi
13.	Dumlupınar	Dumlupınar'a duyulan saygı	Vatanseverlik, saygı
14.	Duydum Ki Unutmuşsun Gözlerimin Rengini	Kişiye duyulan değer	Sevgi
15.	Gerizler Başı	Kişiye duyulan değer	Sevgi
16.	Gözleri Aşka Gülen Taze Söğüt Dalısın	Kişiye duyulan değer	Sevgi
17.	Güzele Bak Güzele	Kişiye duyulan değer	Sevgi
18.	Ha Buradan Aşağı	Kişiye duyulan değer	Sevgi
19.	İğdir'ın Al Alması	Kişiye duyulan değer	Sevgi
20.	İğnem Düştü Yerlere	Kişiye duyulan değer	Sevgi
21.	İnce Giyerim İnce	Kişiye duyulan değer	Sevgi
22.	İstiklal Marşı	Bayrak, Vatan ve millet	Vatanseverlik, sorumluluk
23.	İzindeyiz	Kişiye duyulan değer (Atatürk)	Saygı, sorumluluk
24.	İzmir Marşı	Kurtuluş Savaşı	Vatanseverlik saygı
25.	Karadeniz	Bayrak, Vatan ve millet	Vatanseverlik
26.	Karahisar Kalesi	Kişiye duyulan değer	Sevgi

27.	Kız Sen Geldin Çerkeş'ten	Kişiye duyulan değer	Sevgi
28.	Kul Olayım Kalem Tutan Ellere	Kişiye duyulan değer	Sevgi
29.	Kuş Uçuyor	Sorumluluk	Sorumluluk
30.	Mehter Marşı	Bayrak, Vatan ve millet sevgisi	Vatanseverlik
31.	Meşeli Dağlar Meşeli	Kişiye duyulan değer	Sevgi
32.	Sana Dün Bir Tepeden Baktım Aziz İstanbul	Şehre duyulan sevgi	Sevgi
33.	Seninle Tattım Ben Her Mutluluğu	Kişiye duyulan değer	Sevgi
34.	Şol Cennetin Irmakları	Cennet sevgisi	Sevgi
35.	Şu Garip Hâlimden Bilen İşveli Nazlım	Kişiye duyulan değer	Sevgi
36.	Türkiye'miz	Vatan sevgisi	Vatanseverlik
37.	Uzun İnce Bir Yoldayım	Tasavvuf	Sabır
38.	Üzüldüğün Şeye Bak	Kişiye duyulan özlem	Sevgi
39.	Yârim İstanbul'u Mesken mi Tuttun	Kişiye duyulan değer	Sevgi
40.	Yeşil Ayna Takındın mı Beline	Kişiye duyulan değer	Sevgi
41.	Zeytin Gözlüm Sana Meylim Nedendir	Kişiye duyulan değer	Sevgi

Tablo 10 incelendiğinde; 40 okul şarkısının sabır, saygı, sevgi, sorumluluk ve vatanseverlik değerlerini taşıdığı, geriye kalan 1 okul şarkısının ise sözsüz olduğu görülmüştür. Buradan hareketle 12. Sınıf okul şarkı dağılımının tamamına yakınında kök değerlere yer verildiği görülmüştür.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Lise müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların müziksel açıdan ve değerler eğitimi açısından değerlendirilmesini amaçlayan bu araştırmada ulaşılan sonuçlar aşağıda sıralanmıştır:

- Çalışma sonucunda 2021-2022 eğitim öğretim yılında, lise (9-12. sınıf) müzik ders kitaplarından 4 ders kitabının kullanıldığı, bu 4 ders kitabında 142 şarkının yer aldığı,
- Ders kitaplarında yer alan şarkıların dağılımının, eşit oranda olmadığı,
- Genel olarak tüm sınıflarda kullanılan şarkılarda kök değerlere yer verildiği,
- 39 şarkı ile 9. sınıf müzik kitabında yer alan şarkıların 32 tanesinin adalet, dostluk, öz denetim, saygı, sevgi, sorumluluk ve vatanseverlik değerlerini taşıdığı, 2 tanesinin sözsüz, 4 tanesinin ise diğer değerleri taşıdığı,

- 32 şarkı ile 10. sınıf müzik kitabında yer alan şarkıların 29 tanesinin adalet, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk ve vatanseverlik değerlerini taşıdığı, 1 tanesinin sözsüz, geri kalan 2 tanesinin ise diğer değerleri taşıdığı,
- 30 şarkı ile 11. sınıf müzik kitabında yer alan şarkıların 28 tanesinin saygı, sevgi, sorumluluk ve vatanseverlik değerlerini taşıdığı, 1 tanesinin sözsüz, geri kalan 1 tanesinin ise diğer değerleri taşıdığı,
- 41 şarkı ile 12. sınıf müzik kitabında yer alan şarkıların 40 tanesinin okul şarkısında sabır, saygı, sevgi, sorumluluk ve vatanseverlik değerlerini taşıdığı, 1 tanesinin sözsüz olduğu,
- Şarkıların karar seslerini incelediğinde; %24,82 oranı ile re sesinin, %21,98 oranı ile la sesinin, %11,35 oranı ile fa sesinin, %10,64 oranı ile mi sesinin, %9,22 oranı ile sol sesinin, %7,80 oranı ile si sesinin, %5,60 oranı ile do sesinin ve %0,70 oranı ile en az fa# ve si b sesinin kullanıldığı,
- En fazla 87 şarkı ile makamsal dizinin, en az 29 şarkı ile minör ton ve 25 şarkı ile majör tonun kullanıldığı,
- 99 şarkı ile en fazla basit ölçülerin, 22 şarkı ile birleşik ve 20 şarkı ile en az karma ölçülerin kullanıldığı,
- Kullanılan ölçü türlerinde, basit ölçülerde 57 şarkı ile en fazla 4/4'lük ölçülerin, 2/2'lik 2 şarkı, 2/4'lük 28 şarkı, 3/4'lük 12 şarkını yer aldığı,
- Birleşik ölçülerde en fazla 12 şarkı ile 9/8'lik ölçülerin kullanıldığı, 6/4'lük 1, 9/4'lük 2, 6/8'lik 5 ve 12/8'lik 2 şarkı kullanıldığı,
- Karma ölçülerde 5/8'lik, 7/8'lik, 8/8'lik ve 10/8'lik ölçülerde 4'er şarkının, 3/8'lik 1 şarkının, 15/8'lik 1 şarkının ve 15/4'lük 2 şarkının yer aldığı,
- Metronom hızlarında; Moderato, Largo, Andante, Allegro, Presto, Allegretto, Andantino, Adagio hızlarının kullanıldığı, en fazla Moderato hızının kullanıldığı, ayrıca yer yer farklı metronom hızlarının bir arada kullanıldığı,
- Ortaöğretim müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların genel olarak anonim olduğu, söz yazarları ve bestecileri hakkında şarkılarda bilgilere yer verilmediği,
- Şarkıların söz ögesi (konu-içerik) olarak değerler eğitimine uygunluğu incelendiğinde ise; 141 okul şarkısından 90 tanesinin sevgi değerini içerdiği, 32'sinin *vatanseverlik*, 14'ünün sorumluluk, 13'ünün saygı, 7'sinin dostluk, 4'ünün sabır, 3'ünün öz denetim, 2'sinin adalet değerlerinden oluştuğu, 7 şarkının ise bahsi geçen değerlerin alt kollarını içerdiği,
- Bazı şarkıların birden fazla değeri vurguladığı görülmüştür.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Müzik eğitimi ve değerler eğitimi birlikte düşünüldüğünde lise öğrencileri ergenlik dönemine giren bireyler olduğundan ses sınırlarına uygun olan şarkıların seçilmesine özen gösterilmelidir.
- Şarkıların sınıf seviyelerine göre ve müzik kitaplarında yer alan ünitelere göre seçilmesi öğrenmeyi kolaylaştıracağından bu seviyelere dikkat edilmelidir.
- Değerler eğitimine yönelik etkinlikler artırılarak, yaparak yaşayarak öğrenme ve eğlenerek öğrenme temelinde değerler eğitimi çalışmalarına ağırlık verilmelidir.
- Değerlere uygun şarkılarla ve etkinliklerle hem müzik dersleri daha zevkli hale gelecektir hem de değerlere yönelik farkındalığın artması sağlanabilir.
- Konu ve içerik açısından şarkıların seçimine dikkat edilmeli ve özenle seçilmelidir.

KAYNAKÇA

- Acar, Ö. D. (1992). *Sosyal bilimler sözlüğü*. İstanbul: Ağaç Yayınları.
- Akyüz, Y. (2014). *Türk eğitim tarihi M.Ö. 1000-M.S. 2014* (26. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Alemdar, E. (2019). *9. sınıf öğrencilerine değerlerin müzik etkinlikleri yoluyla kazandırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Creswell, J. W. (2007). *Five qualitative approaches to inquiry. Qualitative Inquiry and Research Design*. Thousand Oaks, CA: Sage
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Fidan, N. (1986). *Okulda öğrenme ve öğretme*, Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- İpek Gözel, Ü. (2018). *Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının değerler eğitimi açısından öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- İpşiroğlu N., (1998). *Sanattan güncel yaşama*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Kara, M. ve Emirhan, T. (2020). Değerler eğitimi açısından müzik dersi kitaplarındaki çocuk şarkıları. On dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 39(2), 2153-178.
- Karagöz B. (2013). *İlköğretim öğrencilerine değerlerin okul şarkıları yoluyla kazandırılması*. (Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Kirschenbaum, H. (1994). *100 Ways to enhance values and morality in scholl sand youth settings*. New Jersey: Allyn&Bacon: Old Tapan.
- Kurtdede Fidan, N. (2009). Öğretmen adaylarının değer öğretimine ilişkin görüşleri. Kuramsal Eğitimbilim, 2 (2), 1-18.
- Mans, M. (2009). *Living in worlds of music*. Springer Science+Business Media. ISBN 978-90-481-2705-4 e-ISBN 978-90-481-2706-1 DOI 10.1007/978-90-481-2706-1
- Merriam, S. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. San Francisco: Jossey-Bass.
- MEB. (2018). Müzik Dersi Müfredat Programı. <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=359>. Erişim tarihi: 20/08/2022.
- MEB. (2016). Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_11/03111224_ooky.pdf Erişim Tarihi: 03/09/2022.

- MEB. (2018). <http://www.mevzuat.gov.tr> <http://www.mevzuat.gov.tr> Erişim tarihi: (11.05.2019).
- Özgüven, E. (1994). *Psikolojik testler*. Ankara: Psikolojik Danışma Rehberlik Eğitim Merkezi (PED-REM)
- Sıgmaz Aysan., İ. (2016). *Ortaokul branş öğretmenlerinin genel müzik eğitimi profili* (Yüksek Lisans Tezi). Ömer Halis Demir Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Scherer, K. R. ve Zentner, M. R. (2001). *Music and emotion: theory and research*. *juslin*, P. N., Sloboda, J.A. (Eds) U.K.: Oxford University Press.
- Schwartz, S. H. (1994). Are there universal aspects in the structure and contents of human values? *Journal of Social Issues*, 50 (4), 19-45.
- TDK (Türk Dil Kurumu). (2022). <https://sozluk.gov.tr/>
- Uçan A., (1996). *İnan ve müzik, insan ve sanat eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A., (1997). *Müzik eğitimi-temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uslu, M. (2013). Müzik eğitimi aracılığıyla aynı yaş gruplarının sosyo- kültürel değişimlerinin ve gelişimlerinin sağlanması. 3/8:197-202. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/799495>.
- Yalçınkaya, B. (2015). content analysis of songs in elementary music textbooks in accordance with values education in Turkey. *Academic Journals* 10(8) DOI: 10.5897/ERR2015.216
- Yaşaroğlu, C. (2013). Hayat bilgisi dersi kazanımlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi, *Turkish studies*, 8(7), 849-858.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.